

В. І. Довгань,
кандидат ветеринарних наук, доцент,
професор кафедри державного управління та місцевого самоврядування
Хмельницького університету управління та права

УДК 351.779 (477)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ УКРАЇНИ

*Досліджено функції інформаційної підтримки прийняття
управлінських рішень у галузі державного управління
ветеринарною медициною та визначено основні етапи
формування інформаційної системи Державної ветеринарної та
фітосанітарної служби України.*

Ключові слова: інформаційна підтримка, інформаційна система, управлінське рішення у галузі державного управління, етапи формування інформаційної системи.

Основним результатом діяльності державних структур та органів влади різних рівнів у галузі ветеринарної медицини є розроблення та ухвалення ефективних управлінських рішень у межах власної компетентності, а також організація та контроль за їх виконанням. Основою забезпечення ухвалення управлінських рішень сьогодні є їх інформаційна підтримка. У галузі ветеринарної медицини спостерігається великий дефіцит в інформації, оскільки значна її частина акумулюється лише на рівні суб'єктів господарювання, які займаються наданням ветеринарних послуг, виготовленням та продажем ветеринарних препаратів. Це, в свою чергу, впливає на якість прийняття управлінських рішень органами державного управління, оскільки аналіз проблеми здійснюється в умовах обмежених інформаційних ресурсів. Тому інформатизація процесу управління є засобом для підвищення якості, обґрунтованості та ефективності таких управлінських рішень.

Протягом останніх років категорія “інформаційне забезпечення” підлягала дослідженню в працях вітчизняних таких дослідників, як Ю. Т. Черепін, П. І. Вербицький, О. Г. Гаврилук, І. Я. Коцюмбас та ін. Проте думки науковців значно різняться при визначенні сутності та елементів інформаційного забезпечення. Крім того, у науковій літературі питання інформаційного забезпечення державного управління в галузі ветеринарної медицини майже не досліджуються.

Метою статті є дослідження інформаційного забезпечення державного управління в галузі ветеринарної медицини, визначення його функцій та формулювання шляхів вирішення виявлених проблем.

В умовах посилення глобальної інформатизації господарської сфери та суспільства в цілому упродовж останніх десятиліть підвищення ефективності державного управління можливе лише на базі використання сучасної обчислювальної техніки, що дозволяє реалізувати якісно нові принципи управління складними системами [1, с. 207]. Саме тому створення єдиної інформаційної системи державного органу управління у галузі ветеринарної медицини — Державної ветеринарної та фітосанітарної служби — є необхідною умовою ефективного управління.

Інформаційна система Держветфітослужби України, на нашу думку, повинна виконувати такі основні функції:

— формування інформаційної бази прийняття управлінських рішень у галузі державного управління ветеринарною медициною з метою повного і всебічного аналізу стану, проблем і перспектив їх вирішення;

© Довгань В. І., 2013

— забезпечення рівного доступу користувачів до інформації щодо епізоотичного стану;

— задоволення попиту органів державної влади та приватних інституцій в інформації щодо стану ринку ветеринарних препаратів, змін у нормативно-правовому регулюванні функціонування ветеринарних інституцій тощо.

У процесі управлінської діяльності у галузі ветеринарної медицини керівниками різних рівнів ухвалюються три основні типи рішень: стратегічні, тактичні та оперативні. Використання конкретного типу рішень залежить від характеру робіт, а також рівня управління. Їх загальна характеристика подана у табл. 1.

Основою функціонування та розвитку інформаційної системи Державної ветеринарної та фітосанітарної служби (далі — ІС Держветфітослужби), виходячи з практичних потреб, повинні бути принципи цілісності, послідовності, ієрархічності, масштабованості, безпечності тощо [2].

Таблиця 1

Загальна характеристика управлінських рішень у галузі ветеринарної медицини

Ознака рішення	Типи рішень		
	Стратегічне	Тактичне	Оперативне
Адміністративно-територіальний рівень	Загальнодержавний рівень	Регіональний (обласний) рівень	Районний рівень
Ступінь складності	Підвищений (велике число змінних, обмежень, критеріїв)	Середній	Невисокий (порівняно незначна кількість чинників, які враховуються)
Ступінь структурованості проблеми	Неструктурована унікальна проблема	Помірно структурована проблема з передбаченими процедурами підтримки	Структурована, раціонально і логічно пророблена, достатньо добре вивчена проблема
Термін ухвалення рішення	Понад рік	До року	Від декількох годин до декількох тижнів
Суб'єкт управління	Голова та заступники голови Держветфітослужби (керівництво)	Керівники вищої та середньої ланок управління	Керівники ієрархії управління нижчих (районних) ланок
Вхідна інформація	Планові і звітні зведені документи, прогнози, директиви МінАПП	Зведення, звіти та плани нижчих ланок управління	Календарні плани, графіки, розпорядження керівництва вищого та середнього рівнів
Обробка інформації	Аналіз, порівняння й експертна оцінка інформації, екстраполяція, прогнозування, моделювання	Інформаційно-обчислювальні операції, варіантне планування	Інформаційно-обчислювальні операції, зведення та звіти
Вихідна інформація	Законодавча та нормативна документація, директиви, плани та програми розвитку	Зведення, звіти, поточні рішення, плани (на регіональному рівні)	Зведення, звіти, оперативні рішення та плани (на районному рівні)
Частка інтелектуальної творчої діяльності	Висока	Середня	Незначна

Примітка: Складено автором за даними [1, с. 208].

Навіть поверхневий аналіз виявляє основні переваги запропонованої ІС Держветфітослужби:

- робота в умовах реального часу;
- автоматизація ручної праці;
- мінімізація паперового документообігу;
- зменшення витрат часу на заповнення й рух документації та звітності;
- зменшення кількості помилок;
- полегшений пошук необхідної інформації;
- можливість оперативного формування документів;
- широкі можливості для систематизації та аналізу усього обсягу інформації;
- доступ до мережі Інтернет.

Створення такої інформаційної системи ми пропонуємо здійснювати у декілька етапів (рис. 1).

За основу необхідно взяти існуючу систему звітності з подальшим її трансформуванням в електронну форму. Переведення існуючої системи звітності в електронний формат уже розпочалося: підзвітні організації та структури подають до Держветфітослужби звітність, поряд із традиційними, на електронних носіях та через електронні канали. Проте відсутність відповідної статистичної інформації про господарську діяльність суб'єктів ринку ветеринарних препаратів вимагає розробки системи збирання та опрацювання такої звітності.

Запропонована система звітності організацій, підзвітних і підконтрольних Держветфітослужби України, дасть змогу з достатньою періодичністю отримувати якомога повнішу інформацію про ситуацію у галузі ветеринарної медицини, про становище на ринку ветеринарних препаратів і кормових добавок України, епізоотичний стан та виявлені у регіонах захворювання тварин. Така інформація в масштабах усієї країни та окремих її регіонів уможливить необхідні прогнози та планування протиепізоотичних заходів, наукову роботу, ухвалення рішень щодо державного регулювання галузі тощо. Система інформаційних звітів покликана істотно полегшити роботу щодо аналізу інформації та планування різноманітних заходів у галузі і водночас оптимізувати контроль за усіма суб'єктами господарювання [3; 4].

Порядок подання звітності передбачає її надходження в паперовому та електронному варіантах до Державної служби статистики та Держветфітослужби. Застосування уніфікованих форм звітності виробників, гуртових і роздрібних покупців дасть змогу накопичити інформацію, необхідну для оцінки:

- як виробництва, так і реалізації видів ветеринарних препаратів та кормових добавок за виробниками, за фармакотерапевтичними групами та лікарськими формами;
- експорту ветеринарних препаратів і кормових добавок вітчизняного виробництва за країнами, виробниками, фармакотерапевтичними групами та лікарськими формами;
- імпорту ветеринарних препаратів і кормових добавок за назвами виробників, країнами виробництва, імпортерами, фармакотерапевтичними групами та лікарськими формами;
- каналів дистрибуції ветеринарних препаратів і кормових добавок тощо [5, с. 264].

На другому етапі створення ІС Держветфітослужби передбачається організація робочої групи, основним завданням якої повинен стати контроль за розробленням та впровадженням апаратно-програмного комплексу систематизації та аналізу інформації. На цьому етапі обирають підрядну організацію, яка забезпечуватиме технічний аспект створення системи (побудову структурованої корпоративної комп'ютерної мережі, написання програмного забезпечення бази даних та інтерфейсів користувачів, організацію віддаленого доступу та під'єднання комплексу до мережі

Інтернет тощо). На цьому етапі планується створення на основі цього комплексу загальногалузевої інформаційної системи.

Етапи	Зміст етапу	Відповідальні за виконання дій на певному етапі
I етап	Запровадження системи регулярної звітності	Держветфітослужба та її територіальні органи управління, Державна служба статистики
II етап	Створення централізованої бази даних і відповідного програмного забезпечення для збору, обробки та аналізу необхідної інформації	Держветфітослужба, Державна служба статистики
III етап	Створення автоматизованих інформаційних систем основних підрозділів системи управління в галузі ветеринарної медицини	Держветфітослужба та її територіальні органи управління
IV етап	Об'єднання локальних інформаційних систем у єдину систему	Держветфітослужба та її територіальні органи управління
V етап	Створення системи електронного документообігу та генераторів звітів	Держветфітослужба, її територіальні органи управління
VI етап	Створення користувацьких інтерфейсів для усіх інших учасників	Держветфітослужба, її територіальні органи управління

Рис. 1. Етапи створення ІС Держветфітослужби

Примітка: Запропоновано автором.

Третій етап, який можна здійснювати паралельно з другим, передбачає створення автоматизованих систем збору, опрацювання та аналізу інформації в підрозділах усіх рівнів (починаючи з найнижчого — районного, міського) структури управління ветеринарної медицини України.

На четвертому етапі передбачається об'єднання створених локальних інформаційних систем у єдину систему Держветфітослужби. На рис. 2 представлено взаємозв'язки інформаційних підсистем у ІС Держветфітослужби.

П'ятий етап передбачає створення системи електронного документообігу та генераторів звітів, які дозволять швидко та оперативно обробляти інформацію, що надходитиме на сервер Держветфітослужби.

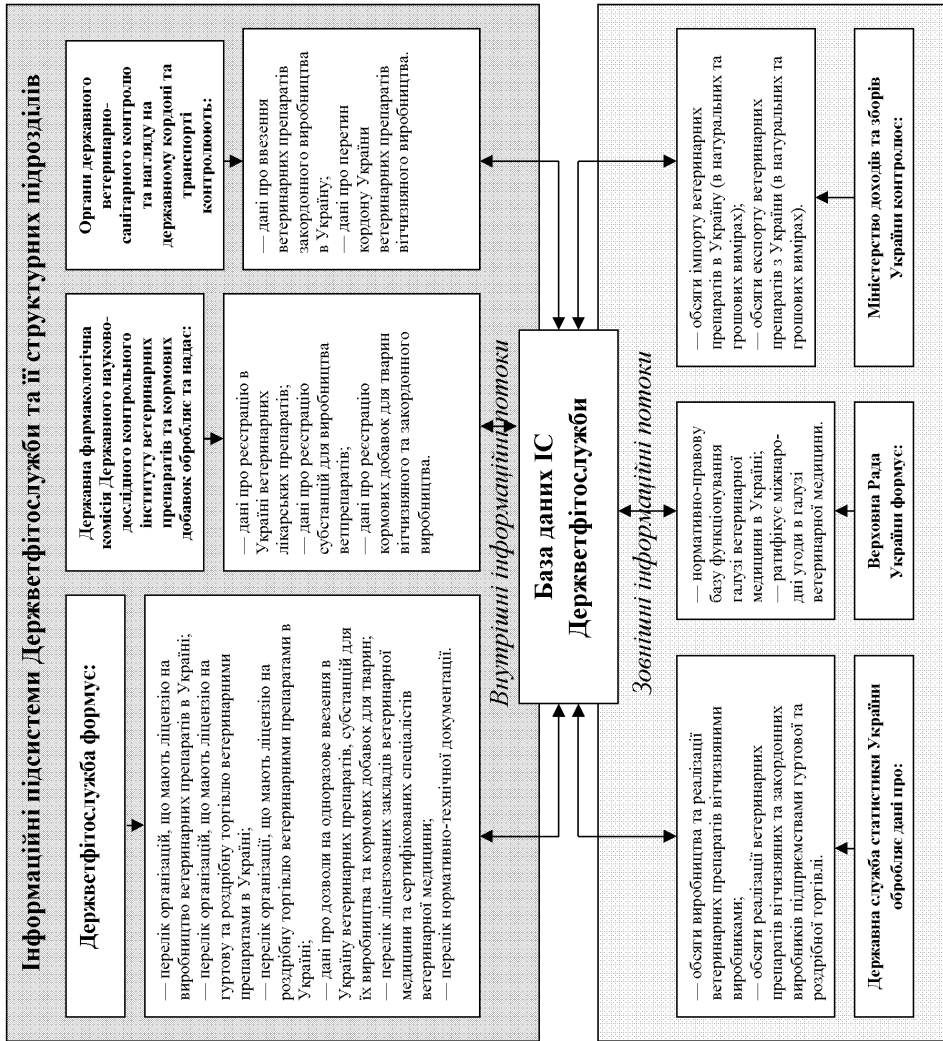

Рис. 2. Інформаційні потоки формування бази даних ІС Держветфітослужби
Примітка. Розроблено автором.

Шостим є етап створення користувацьких інтерфейсів для усіх інших суб'єктів галузі ветеринарної медицини для доступу до узагальненої статистичної інформації (веб-сайти, листи-розсилки новин та інше).

За умов формування світової інформаційної мережі та входження до неї України важливим чинником економічного зміцнення держави, забезпечення обороноздатності, соціально-політичної стабільності та розвитку демократичних засад управління є ступінь інформаційно-аналітичного забезпечення. Для ухвалення виважених рішень у діяльності різних суб'єктів господарювання, а також у господарській, політичній, соціальній та інших сферах компетенції держави потрібна об'єктивна та достовірна інформація.

Важлива роль і необхідність шостого етапу створення повномасштабної інформаційної системи зумовлені не лише потребою в інформації вказаних суб'єктів, а й курсом на відкритість інформації, що визначено Указами Президента України "Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості органів державної влади" від 17 травня 2001 р. № 325 [6], "Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості в діяльності органів державної влади" від 1 серпня 2002 р. за № 683 [7], а також низкою рішень уряду.

Отже, маємо підстави вважати, що внаслідок створення інформаційної системи Держветфітослужби будуть досягнуті такі основні завдання:

- можливість зберігати, обробляти та аналізувати значно більші обсяги додаткової інформації, необхідної для ухвалення управлінських рішень керівниками різних рівнів у сфері ветеринарної медицини;
- спрощення збору та аналізу оперативної інформації та зменшення затрат людської праці;
- підвищення ефективності контролю та координації дій у галузі ветеринарної медицини;
- спрощення системи звітності для усіх підзвітних (підпорядкованих та підконтрольних) суб'єктів господарювання та регіональних підрозділів структури управління ветеринарної медицини;
- можливість своєчасного забезпечення достовірною статистичною, законодавчою, нормативною та іншою інформацією різних учасників ринку ветеринарних препаратів;
- забезпечення гласності та відкритості діяльності органів і структур державного управління галуззю ветеринарної медицини.

Список використаних джерел

1. Черепін, Ю. Т. Аналітичні складові СІАЗ регіональних органів виконавчої влади [Текст] / Ю. Т. Черепін // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 10. — С. 207–210.
2. Побудова інформаційної системи структури державного управління в галузі ветеринарної медицини. Основні принципи та етапи [Текст]: методичні рекомендації / [Вербицький П. І., Гаврилюк О. Г., Коцюмбас І. Я. та ін.]. — К. : Тріада плюс, 2005. — 16 с.
3. Ведення квартальної статистичної звітності "Звіт про виробництво й поставку ветеринарних препаратів в Україні" [Текст]: методичні рекомендації / [Вербицький П. І., Гаврилюк О. Г., Коцюмбас І. Я. та ін.]. — К. : Тріада плюс, 2005. — 20 с.
4. Визначення обсягів споживання продукції на ринку ветеринарних препаратів [Текст]: методичні рекомендації / [Вербицький П. І., Гаврилюк О. Г., Коцюмбас І. Я. та ін.]. — К. : Тріада плюс, 2005. — 16 с.
5. Гаврилюк, О. Г. Формування статистичного забезпечення управління ринком ветеринарних препаратів [Текст] / О. Г. Гаврилюк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — № 649: Логістика. — Львів : Львівська політехніка, 2009. — С. 263–267.
6. Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади : Указ Президента України від 17.05.2001 р. № 325/2001 [Текст] // Урядовий кур'єр. — 2001. — 22 травня. — № 88.

7. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади : Указ Президента України від 01.08.2002 р. № 683/2002 [Текст] // Урядовий кур'єр — 2012. — 2 серпня. — № 140.

*Рекомендовано до друку кафедрою державного управління та місцевого самоврядування
Хмельницького університету управління та права
(протокол № 7 від 28 березня 2013 року)*

Надійшла до редакції 10.04.2013

Довгань В. И. Информационное обеспечение государственного управления в области ветеринарной медицины Украины

Исследованы функции информационной поддержки принятия управленческих решений в области государственного управления ветеринарной медициной и определены основные этапы формирования информационной системы Государственной ветеринарной и фитосанитарной службы Украины.

Ключевые слова: *информационная поддержка, информационная система, управленческое решение в области государственного управления, этапы формирования информационной системы.*

Dovhan, V. I. Information Providing for State Administration in the Field of Veterinary Medicine of Ukraine

The functions of information support of managerial decision-making in the field of state administration of veterinary medicine are researched and the main stages of formation of the information system of the State Veterinary and Phytosanitary Service of Ukraine are determined in the article.

Keywords: *information support, information system, management decision in the field of state administration, stages of formation of the information system.*

